

автора і джерела запозичення. Недотримання вимог щодо цитування не може визнаватися плагіатом [4].

Плагіат належить до порушень прав інтелектуальної власності, за яке чинне законодавство України встановлює відповідальність, яка безпосередньо закріплена в ст. 52, 53 Закону України «Про авторське право і суміжні права», ст. 431, 432 ЦК України. Плагіат за своїм змістом є комплексним порушенням майнових і немайнових прав автора. З огляду на специфіку авторсько-правових відносин суб'єктом, який наділений правом захищати авторські права, є автори творів, їхні спадкоємці й особи, яким автори чи їхні спадкоємці передали свої авторські майнові права (ст. 7 Закону України «Про авторське право і суміжні права»), проте не «заклади освіти».

Отже, майнові права автора утворюють для нього виключну правомочність самостійно використовувати твір та дозволяти та забороняти використання твору іншим особам. Тому при порушенні цих прав (плагіаті) особа має право вимагати визнання та поновлення своїх прав.

Список використаних джерел

1. Луць В.В. Строки (терміни) в договорах про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Цивілістичні читання з проблем права інтелектуальної власності та інформаційних правовідносин: Зб. наук. доп. і ст.: Шості цивілістичні читання, присвячені пам'яті професора О.А. Підпригори: "Розвиток права інтелектуальної власності в умовах інформаційного суспільства" (22 березня 2012 року). Київ: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2013. С. 41-47.
2. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23 грудня 1993 року № 3792-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. №13. Ст. 64.
3. Штефан А. Науковий плагіат: співвідношення використання ідеї та форми вираження твору. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2016. №4. С.73.
4. Цивільний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 1 верес. 2019 р.: (офіц. текст). Київ: Паливода А. В., 2019. 448 с.

*Демидко І.
студентка магістратури
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри
цивільного права і процесу ТНЕУ
Гнатів О.Б.*

ВІНДИКАЦІЙНИЙ ПОЗОВ ЯК СПОСІБ ЗАХИСТУ ПОРУШЕНОГО ПРАВА ВЛАСНОСТІ ОСОБИ

Зміст права власності згідно українського законодавства включає три основні елементи, які має власник: це право володіння, право користування й право розпорядження своїм майном. Законодавство надає власникові можливість на власний розсуд розпоряджатися своїм майном так, щоб це не суперечило закону й іншим правовим актам не зачіпаючи охоронювані

законом інтереси інших осіб. Усякі дії, що перешкоджають власникові на власний розсуд користуватись своїм майном повинні бути припинені способами, установленими законом. Потрібно не забувати, що характер способів, вибраних для захисту свого права, повинен відповідати характеру порушених правовідносин.

Одним із способів відновлення прав власника, що мають речово-правовий характер в судовій практиці є витребування майна із чужого незаконного володіння. Цей спосіб отримав назву « віндикація » (від лат. vindico - захищаю, заявляю претензію, вимагаю). Застосовується віндикація тоді, коли у власника зберігається право власності, але він не може його здійснювати, так як річ вибула із його володіння і знаходиться у неправомірному (незаконному) володінні іншої особи. Реалізується право на захист шляхом звернення особи до суду з позовом про витребування майна з чужого незаконного володіння, який отримав назву « віндикаційний позов ». Тобто, віндикаційний позов - це позов неволодіючого власника до незаконно володіючого невласника з метою відновлення порушеного володіння річчю шляхом вилучення її з натури [1, с. 38]. Такий позов використовується власником для витребування речі, володіння над якою ним втрачено.

О.Ю. Скворцов називає три ознаки традиційного віндикаційного позову: вибуття речі із володіння власника; перехід речі у володіння не власника за незаконними підставами; відмова не власника задовольнити вимоги власника на повернення йому речі [3, с. 20]. Згідно його тверджень відсутність навіть одного вищезгаданого елемента позбавляє звернення до суду з віндикаційним позовом. Проте ми не погоджуємось з таким складом віндикаційного позову і вважаємо, що до ознак традиційного віндикаційного позову потрібно віднести відсутність договору між власником та незаконним володільцем.

В контексті нашого дослідження неможливо залишити поза увагою схожість віндикаційних вимог з іншими способами захисту права власності, адже наша увага зосереджена також на чіткому виборі способу захисту свого права власності у разі його порушення. Віндикаційні вимоги надто схожі з реституційними і за викладом, і за сутністю, бо особа, яка набула майно за недійсним правочином, не є його власником, а значить, утримує майно як незаконний володільць. Проте при задоволенні таких вимог складається ситуація, коли одній особі повертається її майно, а вона одночасно не зобов'язується судом повернути другій стороні одержане за недійсним правочином. Ми не згодні з пропозиціями деяких вчених, що цим для реституції створюється якийсь особливий, виключний режим, не властивий для приватноправових способів захисту [4, с. 96]. Реституція є найбільш прийнятним способом захисту прав особи за недійсним правочином, який відповідає і приватноправовим засадам, і засадам справедливості. Спасибо-Фатєєва І. В. вказує на те, що в іншому випадку виходило б, що коли недійсний правочин не створює юридичних наслідків, то чого хвилюватися і вимагати від суду діяти усупереч принципам приватного права. У цьому разі ми опиняємося ще в суперечливішій ситуації, бо знаємо, що і кому належить, більше того – це доведено в судовому порядку, але не реагуємо на таке становище, коли річ перебуває у фактичному володінні однієї особи, а право на це майно належить іншій особі [3, с. 16-19].

Для того, щоб вирішити питання можливості застосування віндикації чи реституції, необхідно виходити зі змісту правовідносин, які виникають між сторонами.

На повернення майна з чужого незаконного володіння спрямований також віндикаційний позов, під яким розуміють позов неволодіючого власника до незаконно володіючого невласника з метою відновлення порушеного володіння річчю шляхом вилучення її в натурі [2, с. 51-55].

У випадку недійсності правочину сторони не вправі застосовувати витребування майна з чужого незаконного володіння (віндикаційний позов), оскільки відносини між сторонами носять зобов'язальний характер. Про наявність зобов'язальних відносин між сторонами недійсного правочину вказує ст. 216 ЦК України, яка у разі недійсності правочину зобов'язує кожну сторону повернути отримане без правової підстави майно. Такі відносини сторін підпадають під зміст ст. 509 ЦК України, відповідно до якої зобов'язанням є правовідношення, де одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) або утриматися від певної дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку. Особливістю зобов'язальних відносин при застосуванні реституції є те, що вони виникають не з правомірних дій (договорів, інших правочинів) та деліктів, а є наслідком такого юридичного факту як недійсний правочин.

На відміну від реституції витребування майна з чужого незаконного володіння (віндикація) є речово-правовим засобом захисту права власності, що зумовлює неможливість власника індивідуально-визначеного майна – сторони недійсного правочину скористатися таким засобом.

Не слід ототожнювати чи проводити паралелі між реституцією і віндикацією, оскільки мета віндикації - повернути майно власнику, а мета реституції - повернути положення, що існувало до здійснення недійсного правочину і повернення майна з чужого незаконного володіння тут не буде метою, а - наслідком застосування результатів недійсних правочинів.

Список використаних джерел

1. Берестова І.Е., Бобрик В.І. Набуття, збереження майна без достатньої правової підстави в підприємницькій діяльності (питання теорії і практики): монографія / за заг. ред. О.Д. Крупчана. Київ: НДІППіП, 2006. 150 с.
2. Дзера І.О. Цивільно-правові засоби захисту права власності в Україні. Київ: Юрінком Інтер, 2001. 255 с.
3. Скворцов О.Ю. Вещные иски в судебно-арбитражной практике. Москва, 1998. с. 20.
4. Тузов Д.О. Реституция при недействительности сделок и защита добросовестного приобретателя в российском гражданском праве. Москва: Статут, 2017. 206 с.